

УЛОГА БУЏЕТА У ФИНАНСИРАЊУ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Марија Лукић
Војска Србије

Локална самоуправа је право грађана да управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво, непосредно и преко изабраних представника у јединицама локалне самоуправе, као и право и способност органа локалне самоуправе да у границама закона уређују послове и управљају јавним пословима који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво.

Значај овог рада је да се утврди за које намене јединица локалне самоуправе троши додељена средства, који су њени приоритети код трошења средстава и да се у складу са потребама једне општине додељена средства распореде на рационалан начин, у циљу што бољег функционисања јединице локалне самоуправе.

Кључне речи: *локална самоуправа, буџет, бруто домаћи производ, расходи, приходи*

Увод

Локална самоуправа је настала у времену стварања модерне државе на прелазу од феудализма у капитализам. Први облици локалне самоуправе датирају у Европи у XV и XVI веку са развојем средњовековних градова – комуна који су тај статус добијали од краља или феудалца, путем разних повеља или других докумената. У XV и XVI веку локална самоуправа, пре свега у Европи постаје део јединственог система државне власти и зависно од тога има одређене карактеристике:

- да грађани у њој слободно бирају своје представничко тело или непосредно одлучују о битним питањима од интереса за локалну заједницу,
- постојање одређене уже територије,
- организациона самосталност локалних институција,
- постојање одређене финансијске самосталности – прикупљања прихода и буџет,
- нормативна самосталност у оквиру устава и закона.

Концентрација послова и овлашћења на нивоу државних органа значи висок степен централизације у одлучивању и обезбеђивању и располагању финансијским средствима.

Република Србија је дужна да при сваком преношењу или поверавању нових послова јединици локалне самоуправе обезбеди одговарајућа средства, односно изворе прихода, потребне за обављање тих послова. Сви приходи јединице локалне самоуправе су општи приходи буџета јединице локалне самоуправе, и могу се користити за било

коју намену, у складу са законом и одлуком о буџету јединице локалне самоуправе, сем оних прихода чији је наменски карактер утврђен законом. Средства буџета јединице локалне самоуправе се обезбеђују из изворних и уступљених прихода, трансфера, примања по основу задуживања и других прихода и примања утврђених законом.

Финансирање локалних власти

Финансијска средства локалне самоуправе тј. њених јединица, чине изворни приходи и уступљена средства. Изворна средства јесу локални порези над којима јединица локалне самоуправе има надлежност, што подразумева самостално утврђивање стопе и убирање тих пореза.¹ Државна давања заснивају се на принципу поделе, односно законом се утврђује формула дистрибуције и проценат државног буџета који се одваја за државна давања. Постоји појава да централне власти формирају фонд за уједначавање којим се помаже сиромашним општинама. Законом се дефинише проценат буџета који се одваја за овај фонд и принципи дистрибуције.

Изворне функције локалне самоуправе се финансирају свим приходима локалне власти, односно коришћењем целокупног буџета. Поред средстава која су прикупљена локалним порезима, спадају: самодопринос, накнаде, донације, концесије, јавно задуживање, приходи остварени привредним и ванпривредним активностима. Јединице локалне самоуправе остварују додатне приходе од дела накнаде за коришћење добара од општег интереса на њиховој територији. Уступљени јавни приходи² су на располагању локалној самоуправи када централна власт уступа приходе које је кроз порезе остварила на територији те јединице локалне самоуправе. То су приходи, на пример, од: пољопривреде, шумарства, самосталних делатности, непокретности, игара на срећу, осиграња, дела пореза на зараде и осталих законом прописаних прихода.

Општински буџети засновани су на четири кључна елемента:³

1. систем прихода,
2. систем расхода,
3. локални буџет,
4. локална финансијска администрација.

Приходи за локални буџет се могу остварити кроз:

- самостално прикупљање локалних пореза и такси,
- трансфере из буџета, а у њих улазе и општи трансфери и наменске субвенције и
- друге начине који подразумевају остваривање одређених прихода учешћем општина на финансијским тржиштима.

Како би општинска скупштина могла да оствари приходе на неки од наведених начина она мора да има одговарајућа овлашћења. У случају да нема овлашћења, резултат ће бити непостојање локалне пореске политике. Савремена структура буџета подразумева поделу на текући и капитални буџет. Текући буџет намењен је за уобичајене трошкове који произилазе из широког спектра услуга које јединица ло-

¹ Марко Радичић и Божидар Раичевић, Јавне финансије теорија и пракса, Београд 2011.

² Исто.

³ Александар Јазиф, Реформа система локалне самоуправе у државама вишеградске групе, Београд 2014.

калне самоуправе пружа. Са друге стране, капитални буџет користи се повремено и намењен је развоју јединице локалне самоуправе, односно изградњи нових јавних објеката и успостављању нових административних функција.

Алокативна и редистрибутивна функција на нивоу локалне самоуправе

Алокациона функција економије јавне потрошње реализује се квантитативним и квалитативним димензијама јавних расхода и прихода у процесу формирања финансијског потенцијала финансијских институција (буџета и фондова) и дистрибуирања финансијских ресурса на планиране и договорене друштвене (опште и заједничке) потребе. Задовољавањем друштвених потреба, посредством финансијских институција и фондова, плански се алоцирају ресурси у појединим сегментима друштвене репродукције, коригујући, тржишни механизам размештаја производних снага. Корективним дејством јавних расхода и прихода на алокацију производних ресурса, која се ефектуира посредством тржишта остварује се реалокациона функција.⁴

Држава, јединице локалне самоуправе и одговарајући фондови реализују алокациону функцију привредних и финансијских ресурса посредством јавних расхода, финансирањем:⁵

1. изградње нових привредних капацитета, проширење постојећих производних објеката и отклањања тзв. уских грла у привреди,
2. модернизације и реконструкције приоритетних привредних објеката и развојних програма у друштвеној репродукцији,
3. научноистраживачког рада и апликације резултата научног истраживања у виталним секторима,
4. трансфера нове технологије и техничких иновација из иностранства,
5. задатака националног престижа, општенародне одбране и цивилне заштите,
6. друштвено – економске, научно – образовне, културно – просветне и социјално – здравствене инфраструктуре,
7. заштите човекове животне и радне околине,
8. куповине роба и услуга из буџета и фондова,
9. личних и материјалних расхода запослених у непроизводном сектору и осталих текућих расхода,
10. опште – друштвених потреба (друштвена управа, друштвено – политичке организације и удружења грађана, народна одбрана, допунска средства, месне заједнице, међуопштинске регионалне заједнице, заједнице општина, градови, ван-привредне инвестиције, буџетске обавезе из ранијих година, резерве) на свим нивоима (општине, републике и покрајине и федерације),
11. заједничких потреба (образовање и васпитање, наука, култура, физичка култура, социјална заштита, дечија заштита, здравствено осигурање, инвалидско пензијско осигурање и запошљавање) на свим нивоима фондова (општински, међуопштински, регионални, републички, покрајински и међурепублички).

⁴ Будимир Стакић, Миленка Јездимировић, Јавне финансије, Београд 2012.

⁵ Петар Белокапић, Кристијан Ристић, Срђан Миленковић, Буџет и трезор, Београд, 2016.

Редистрибуциона функција јавне потрошње

Трансфером дохотка производног сегмента друштвене репродукције у сфери „не-производне“ потрошње, креира се финансијски потенцијал финансијских институција за алиментирање опште и заједничке потрошње. Друштвеним приходима (порези, доприноси, парафискалитети, јавни дуг) остварује се редистрибуција националног дохотка и акумулације и коригује расподела дохотка која се одвија посредством тржишног механизма. Редистрибутивна функција економије опште и заједничке потрошње остварује се механизмима друштвених потреба и друштвених расхода.⁶

Опорезивањем дохотка привредног друштва, зарада грађана, имовине и прихода од имовине, промета и другог, редукују се фискалне основице (опорезивање материје) ради задовољења друштвених потреба. Економским трансферима реституишу се ликвидност и расположиви доходак одређених сектора друштвене репродукције, који су дефаворизовани у тржишној конкуренцији и дискриминисани у систему привређивања и доходовања, са једне стране, и који економски подносе терете инфлаторних удара, са друге стране. Економским трансферима остварују се интенције друштвене интервенције у функцији кориговања постојећих неједнакости у систему расподеле дохотка између примарних, секундарних и терцијалних делатности. Ова редистрибуција националног дохотка остварује се на релацији од сектора према сектору предузећа.

Поред финансирања општих друштвених потреба буџетским институцијама, у нашем привредном систему егзистирају и посебно развојни производни фондови, који својом приходном структуром и обимом средстава утичу на прерасподелу националног дохотка.

Доприносима из дохотка привредног друштва и доприносима из зарада, конституишу се редистрибутивна функција фондова у функцији алиментирања заједничких потреба (школство, образовање, култура, наука, здравство).

Дијаграм 1 – Укупно извршени расходи и издаци за 2017. годину разврстани према функционалној класификацији на примеру општине Панчево⁷

⁶ Будимир Стакић, Миленка Јездимировић, Јавне финансије, Београд, 2012.

⁷ Одлука о завршном рачуну буџета града Панчева за 2017.

На приказаном дијаграму највише издатака у општини Панчево одлази на опште јавне услуге и то 20,87% укупних расхода и издатака, за разлику од 2016. године где се највише издвајало на економске послове. Најмање се издваја за јавни ред и безбедност као што се види на приказаном дијаграму.

Табела 1 – Текући приходи и примања општине Параћин за 2016. годину⁸

Опис	Укупно (у .000 динара)	Приходи из буџета			Донације	Остали извори
		Републике	А П	Општине		
текући приходи	1.255.839	18.743	/	1.154.990	9.830	72.276
- порез на доходак од капиталних добитака које плаћају физичка лица	442.398			442.398	/	
- текући трансфери од других нивоа власти	333.888	18.743	/	298.823	/	16.322
- остали приходи	479.553	/	/	413.769	/	/
примања од продаје нефинансијске имовине	5.700	/	/	4.667	/	1.033
примања од задуживања и продаје финансијске имовине	41.158	/	/	/	/	41.158
Укупно	1.302.697	18.743	/	1.159.657	9.830	114.467

На основу приказане табеле општина Параћин је у 2016. години остварила: текуће приходе и примања 1.302.697 (исказано у хиљадама динара). Процентуално највише остварених укупних прихода и примања заузимају текући приходи и то 96,40% где је по основу пореза на доходак од капиталних добитака које плаћају физичка лица остварено око 36% текућих прихода. Приходом од капитала сматрају се камате, дивиденде и учешће у добити, принос од инвестиционе јединице отвореног инвестиционог фонда, узимање из имовине и коришћење услуга привредног друштва од стране власника тог друштва за приватне потребе и личну потрошњу.

Поред пореза на доходак од капиталних добитака које плаћају физичка лица, значајну ставку текућих прихода чине текући трансфери од других нивоа власти (Републике, АП, Општине), у проценту од 26,56% текућих прихода. Приходи се остварују и из донације али у малом проценту од око 0,75% укупних прихода и примања.

Примања од продаје нефинансијске имовине чине свега 0,44% укупних прихода и примања, док примања од задуживања и продаје финансијске имовине око 3,16% укупних прихода и примања.

⁸ Одлука о завршном рачуну буџета општине Параћин за 2016. годину.

Табела 2 – Текући расходи и издаци општине Параћин за 2016. годину⁹

Опис	Укупно (у .000 динара)	Расходи из буџета			Донације	Остали извори
		Републике	АП	Општине		
текући расходи	1.116.833	16.557	/	1.046.347	5.325	48.604
- плате, додаци и накнаде запосленима	206.836	12.784	/	182.768		11.284
- допринос за ПИО	24.680	1.534	/	21.927		1.219
- допринос за здравствено	10.617	340	/	9.397		880
- допринос за незапосленост	1.546	96	/	1.368		82
- накнаде трошкова за запослене	5.169	97	/	4.052		1.020
- остале опште услуге	19.187	833	/	17.054		1.300
- материјал за одржавање хигијене	14.570	873	/	5.640		8.057
- накнаде из буџета за становање и живот	7.957	/	/	562	5.325	2.070
- остали расходи	826.271	/	/	803.579	/	22.692
издаци за нефинансијску имовину	239.154	2.000	/	100.733	7.449	128.972
изградња зграда и објеката	114.758	/	/	31.796	7.337	75.625
капитално одржавање зграда и објеката	104.066	/	/	55.285	/	48.781
непокретности и немоторна опрема	3.509	2.000	/	1.509	/	/
земљиште	2.168	/	/	/	/	2.168
остали издаци за нефинансијску имовину	14.653	/	/	12.143	112	2.398
- издаци за отплату главнице	36.145	/	/	/	/	36.145
отплата главнице домаћим пословним банкама	28.800	/	/	/	/	28.800
отплата главнице осталим домаћим кредиторима	7.345	/	/	/	/	7.345
укупни расходи и издаци	1.392.132	18.557	/	1.147.080	12.774	213.721

⁹ Одлука о завршном рачуну буџета општине Параћин за 2016. годину.

Општина Параћин је из буџета Републике Србије добила путем трансфера 18.743 (изражено у хиљадама) динара. Општина Параћин је та средства расподелила на следеће расходне ставке:

– плате, додатке и накнаде запосленима где је утрошила 68,21% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

– допринос за ПИО где је утрошила 8,18% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

– допринос за здравствено осигурање где је утрошила 1,81% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

– допринос за незапосленост где је утрошила 0,51% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

– расходи по основу накнаде трошкова за запослене где је утрошила 0,52% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

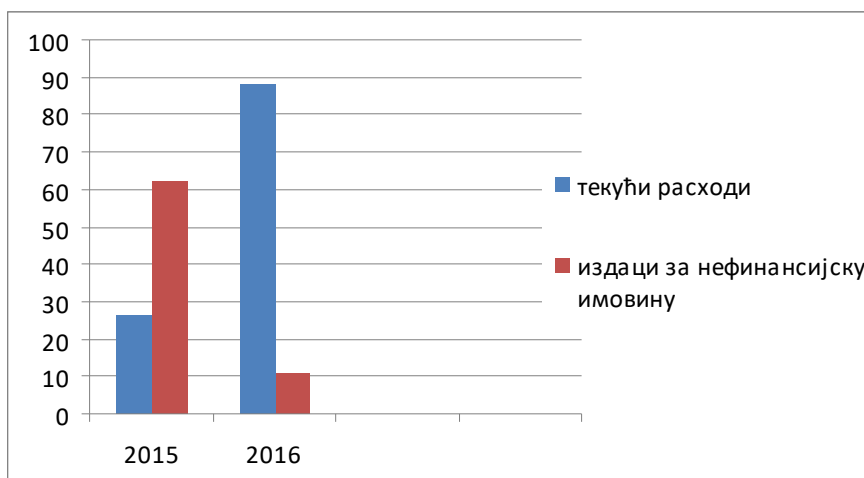
– расходи за остале опште услуге где је утрошила 4,44% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

– расходи за материјал за одржавање хигијене где је утрошила 4,66% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

– издаци за нефинансијску имовину где је утрошила 10,67% текућих прихода по основу трансфера Републике Србије.

Општина Параћин није утрошила целокупна средства које је добила путем трансфера из буџета Републике Србије, тако да је остварила буџетски суфицит од 1%.

Највећу расходну ставку чине текући расходи и то 80,22% укупних расхода и издатака, затим издаци за нефинансијску имовину и то 17,18% укупних расхода и издатака, а процентуално најмање одлази на издатке за отплату главнице и то 2,60% укупних расхода и издатака.

Дијаграм 2 – Компаративни преглед расхода и издатака општине Параћин у 2015. и 2016. години¹⁰

¹⁰ Одлука о завршном рачуну буџета општине Параћин за 2015. и 2016. годину.

На основу датог дијаграма можемо закључити да је у 2015. години више новчаних средстава утрошено на издатке за нефинансијску имовину него за текуће расходе, док је у 2016. години, тродупло више издвојено за текуће расходе. То указује да је општина Параћин у 2016. години већи део новчаних средстава добијених из трансфера издвајала за плате, додатке, накнаде запосленима, доприносе, остале опште услуге. Важно је напоменути да су се новчана средства добијена по основу трансфера РС у 2016. години скоро петоструко повећала и то са 3.717.000,00 на 18.743.000,00 динара.

Компаративно рачуноводствена анализа буџета Панчево и Параћин

Општина Панчево је једна од општина у Републици Србији, налази се у АП Војводини и спада у Јужно банатски округ. По подацима из 2016. године, општина заузима 756 km². Центар општине је град Панчево. Општина Панчево заузима 10 насеља. По подацима из 2016. године у општини је живело 120 871 становника. Број запослених по подацима из 2016. године износи 38 648 људи. Просечна зарада запослених на овој општини по подацима из 2016. године је 49.172,00 динара.¹¹ Већина становништва која живи на територији општине Панчево је запослена у Панчевачкој индустрији: Рафинерија нафте, Азотара, Петрохемија, Пивара, Тесла (фабрика сијалица) и друге индустрије.

Општина Параћин се налази у средишњем делу Републике Србије и припада Поморавском управном округу. По подацима из 2016. године, општина заузима 542 km². Општина Параћин заузима 35 насеља. По подацима из 2016. године у општини је живело 51 921 људи. Број запослених по подацима из горе поменуте године износи 14 823 људи, док просечна зарада запослених на овој општини је 37.404, 00 динара. Параћин је модеран трговачки центар са добрим географским положајем и важним комуникацијама, дугогодишњом традицијом производње цемента, стакла, штофова и кондиторских производа.

Табела 3 – Упоредни преглед прихода и примања општина Панчево и Параћин у 2017. години¹²

Врста прихода	Општина Панчево	Општина Параћин
текући приходи	4.285.692.447,00	1.261.533.000,00
- порез на доходак, добит и капиталне добитке	1.997.031.595,00	478.768.000,00
- порез на имовину	745.944.383,00	223.695.000,00
- порез на фонд зарада	1.151.733,00	6.000,00
- порез на добра и услуге	487.463.747,00	52.864.000,00
- остали порези	63.981.437,00	432.819.000,00
укупно порески приходи	3.295.572.985,00	1.188.152.000,00
непорески приходи	698.127.512,00	57.991.000,00

¹¹ Општине и региони у Републици Србији, Републички завод за статистику, 2016. година.

¹² Одлука о завршном рачуну буџета општине Панчево и Параћин за 2017. годину.

Врста прихода	Општина Панчево	Општина Параћин
меморандумске ставке	43.394.032,00	5.883.000,00
Донације	4.474.896,00	/
Трансфери	244.123.112,00	9.507.000,00
примања од продаје нефинансијске имовине	19.939.671,00	32.846.000,00
примања од задуживања	371.659.915,16	94.573.000,00
укупно приходи и примања	4.634.501.012,69	1.388.952.000,00

Укупни приходи и примања општине Панчево су 3,5 пута већи у односу на приходе и примања које остварује општина Параћин. Обе општине највише прихода остварују из текућих прихода где порез на доходак, добит и капиталне добитке има значајну улогу у приходовању општине. Порез на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица у општини Панчево чини око 47% текућих прихода, док код општине Параћин чини око 38% текућих прихода. Примања од продаје нефинансијске имовине у општини Панчево чине око 0,5% укупних прихода и примања док у општини Параћин чине око 2% укупних прихода и примања. Значајан је и приход од пореза на имовину који заузима 16,09% укупних прихода и примања општине Панчево, док у општини Параћин он чини 16,11% укупних прихода и примања. Такође и у 2016. години приход од пореза на имовину је у општини Параћин у релативном износу већи него у општини Панчево. Овај приход у поменутој години чини 16,43% укупних прихода и примања општине Параћин, док у општини Панчево исти заузима 14,89% укупних прихода и примања. Овај порез је у релативном износу већи у општини Параћин него у општини Панчево. Из наведеног можемо закључити да општина Панчево остварује тродупло више укупних прихода и примања на годишњем нивоу у односу на општину Параћин. Разлог је у томе што је општина Панчево знатно развијенија у односу на општину Параћин, број становника је знатно већи у општини Панчево, индустрија је знатно развијенија, има већи број запослених лица па самим тим и више приходује него општина Параћин.

Табела 4 – Упоредни преглед расхода и издатака општина Панчево и Параћин у 2017. години¹³

врста расхода и издатака	општина Панчево	општина Параћин
текући расходи	4.045.677.929,75	1.154.262.000,00
- расходи за запослене	819.446.676,04	235.891.000,00
- коришћење услуга и роба	1.606.157.219,69	466.974.000,00
- отплата камата	19.221.506,67	4.332.000,00
- субвенције	250.757.819,44	6.348.000,00
- донације, дотације и трансфери	634.881.600,69	323.505.000,00
- социјално осигурање и социјална заштита	281.607.134,86	24.188.000,00
- остали расходи	433.605.972,36	93.024.000,00

¹³ Одлука о завршном рачуну буџета општине Панчево и Параћин за 2017. годину.

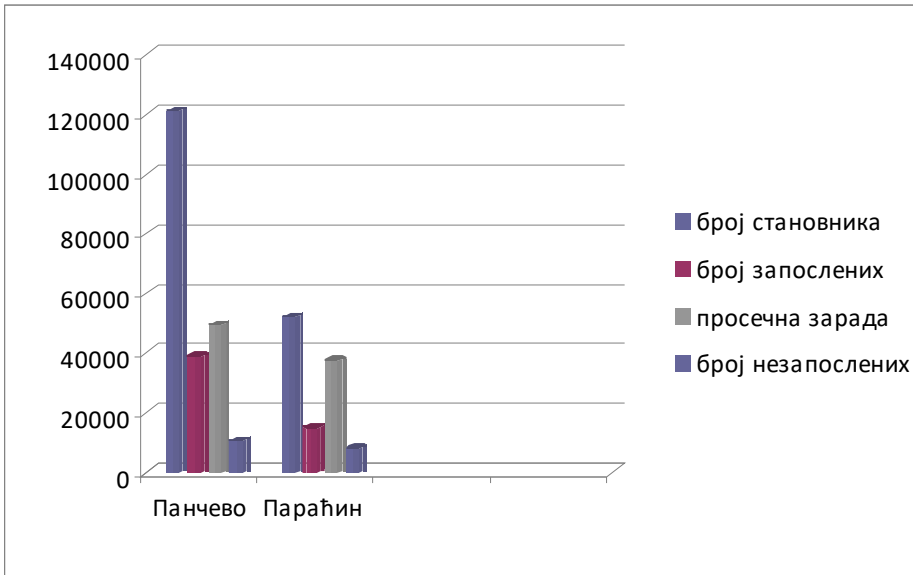
врста расхода и издатака	општина Панчево	општина Параћин
издаци за нефинансијску имовину	405.394.408,17	160.936.000,00
издаци за отплату главнице и набавку финансијске имовине	192.085.135,27	17.183.000,00
укупно расходи и издаци	4.643.157.473,19	1.332.381.000,00

Дијаграм 3 – Учешће региона у вредности националног БДП-а у 2016. години¹⁴

На основу регионалног БДП-а и учешћа региона у вредности националног БДП-а можемо закључити следеће: Највеће учешће у вредности националног БДП-а има Београдски регион и то 1.696.449 мил. дин. (39,8%), затим Регион Војводине 1.117.298 мил. дин. (26,2%), Регион Шумадије и Западне Србије 843022 мил. дин. (19,8%) и Регион Јужне и Источне Србије 602.511 мил. дин. (14,1%). С обзиром да општина Панчево припада Региону Војводине, а општина Параћин Региону Шумадије и Западне Србије можемо закључити да општина Панчево остварује веће учешће БДП-а у националном БДП-у од општине Параћин. Посматрајући учешће БДП-а у националном БДП-у и приход од пореза на имовину, закључујемо да је приход од пореза на имовину у релативном износу већи у општини Параћин него у општини Панчево, али је у општини Панчево учешће БДП-а у националном БДП-у веће него што је у општини Параћин.

¹⁴ Републички завод за статистику, Регионални БДП у 2016. години.

Дијаграм 4 – Компаративни преглед статистичких података општине Панчево и Параћин¹⁵

Укупан износ расхода и издатака у општини Панчево у 2017. години износи 4.643.157.473,19 динара, од чега на текуће расходе одлази 4.045.677.929,75 динара или 87,13%, на издатке за нефинансијску имовину одлази 405.394.408,17 динара или 8,73% и на издатке за отплату главнице и набавку финансијске имовине одлази 192.085.135,27 динара или 4,14%. Општина Параћин са стране текућих расхода највише издатака има за коришћење услуга и роба. Ови издаци чине 40% текућих расхода, док су на другом месту расходи за запослене који чине 20% текућих расхода. Посматрајући општину Параћин можемо закључити да највише одлази на текуће расходе који узимају учешће од 87% укупних расхода. Са стране текућих расхода највише одлази на расходе за коришћење услуга и роба и то око 40% текућих расхода а на другом месту су расходи по основу донација, дотација и трансфера који чине 28,02% текућих расхода. Посматрајући обе општине видимо да општина Панчево има знатно више расхода и издатака у односу на општину Параћин, а исто тако остварује и већи износ прихода и примања. Разлози који утичу на такве разлоге могу бити: број запослених (општина Панчево има по попису из 2016. године 38.648 запослених лица, док општина Параћин 14.823 запослених лица). То нам говори да је број запослених у општини Панчево скоро тродупло већи у односу на број запослених лица у општини Параћин. Такође број лица који живи на општини Панчево је дупло већи у односу на број лица који живи у општини Параћин. Просечне плате су у општини Параћин по попису из 2016. године знатно мање у односу на општину Панчево. Резултат тога јесте да лица одлазе у друге градове, где траже

¹⁵ Општине и региони у Републици Србији, Републички завод за статистику, 2016. година.

услове за бољи живот, а то доводи и до већих прихода и примања и расхода и издатака.

Закључак

Уређивање ефикасног система финансирања локалне самоуправе једно је од основних питања успостављања функционалног система власти. Њиме се омогућава успостављање оптималног нивоа децентрализације у коме локалне самоуправе могу на ефективан начин да испуњавају своје законом одређене надлежности које укључују низ послова законодавног, развојног и социјалног карактера.

Према Закону о локалној самоуправи основни извори прихода локалних буџета су приходи пренети са вишег нивоа власти. Поред прихода, приливе локалних буџета чине и примања које обухватају приливе по основу задуживања и приливе по основу продаје финансијске и нефинансијске имовине локалне самоуправе. Изворни приходи су порези, таксе и накнаде чију основицу и стопу утврђују општине и градови, при чему се законом може ограничити висина пореске стопе. Уступљени приходи су порези и накнаде чије основице и стопе утврђује Република, а сам приход се дели између Републике и града (општине) тј. приход остварен на територији локалне самоуправе уступа се у целини или делимично тој локалној самоуправи.

Улога буџета РС у финансирању јединица локалне самоуправе састоји се у томе да се градовима и општинама путем трансфера из буџета Републике расподељују одређена средства. Трансфери могу бити:

– наменски – они су Законом о финансирању локалне самоуправе уведени у циљу финансирања преноса надлежности са централне власти на ниво локалне самоуправе и стварања могућности учешћа централне власти у финансирању конкретних програма и пројеката на нивоу локалне самоуправе (здравство, образовање, социјална заштита),

– ненаменски – одређени су на нивоу од 1,7% од БДП-а земље. Ненаменске трансфере чине општи трансфери, трансфери за уједначавање, трансфери солидарности и компензациони трансфери.

Јединице локалне самоуправе из буџета Републике Србије добијају део средстава путем трансфера како би се покриле одређене ставке расхода и издатака, и самим тим смањило ризик за велики буџетски дефицит. Јединице л/с расходе и издатке покривају и из пореских прихода, непореских прихода, меморандумских ставки, донација, примања од продаје нефинансијске имовине и примања од задуживања и продаје финансијске имовине.

Анализом буџета општина Панчево и Параћин на основу датих примера видели смо како јединице л/с остварују приходе и примања и како средства добијена путем трансфера из буџета РС расподељују на расходне ставке. Самом анализом буџета двеју општина дошла сам до закључка да је буџет л/с Панчево око 3,5 пута већи од буџета л/с Параћин. У 2016. години локална самоуправа Панчево је имала буџетски дефицит због већих расхода и издатака који су коришћени за одржавање инфраструктуре од општине Параћин. Она је успела да покрије текуће расходе текућим приходима, али је зато имала знатно веће издатке за нефинансијску имовину

него што је остварила приходе по том основу. Самим тим остварила је буџетски дефицит у износу од 193.209.744,00 динара, док је општина Параћин остварила буџетски дефицит у износу од 94.448.000,00 динара. Приход од пореза на имовину у релативном износу је већи у општини Параћин (чини 16,43% укупних прихода и примања) него у општини Панчево (чини 14,89% укупних прихода и примања), али учешће БДП-а у националном БДП-у је веће у Региону Војводине коме припада општина Панчево (26,2%) од Региона Шумадије и Западне Србије којем припада општина Параћин (19,8%). Самим тим раст БДП-а у општини Параћин је спорији од раста БДП-а у општини Панчево. Локалне самоуправе су у циљу повећања издашности пореза на имовину и боље наплате прихода учиниле бројне напоре: попут повећања пореских стопа, повећања броја обвезника, проширивањем пореске основице и слично. Законом о л/с прецизирано је да градови и општине самостално утврђују, наплаћују и контролишу порез на имовину, што доводи до тога да је такво решење позитивно са становишта ефикасности наплате пореза на имовину.

Литература

- [1] Белокапић, П., Ристић, К., Миленковић, С., *Буџет и трезор*, Београд, 2016.
- [2] Јазић, А., *Реформа система локалне самоуправе у државама вишеградске групе*, Београд, 2014.
- [3] Одлука о завршном рачуну буџета града Панчева за 2017. годину.
- [4] Одлука о завршном рачуну буџета општине Параћин за 2015. годину.
- [5] Одлука о завршном рачуну буџета општине Параћин за 2016. годину.
- [6] Одлука о завршном рачуну буџета општине Параћин за 2017. годину.
- [7] Општине и региони у Републици Србији, Републички завод за статистику, 2016. година.
- [8] Радичић, М., Раичевић, Б., *Јавне финансије теорија и пракса*, Београд 2011.
- [9] Републички завод за статистику, Регионални БДП у 2016.
- [10] Стакић, Б., Јездимировић М., *Јавне финансије*, Београд 2012.